

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت ترویج و مشارکت مردمی
دفتر آموزش روستاییان

تغذیه

استاندارد
مهارت
و آموزشی

پرورش
دام

گاوداشتی

کد: ۷۹-۲۱۳۱۰۱۲

□ شناسنامه استاندارد آموزشی:

- عنوان دوره: تغذیه گاوداشتی
- عنوان رشته: پرورش دام
- تهیه و تدوین: گروه آموزشهای فنی و حرفه‌ای غیررسمی - هسته کارشناسی برنامه‌ریزی
- آموزشی - درسی تغذیه و مهندسی بهداشت جایگاه دام
- ناشر: معاونت ترویج و مشارکت مردمی - دفتر آموزش روستاییان
- تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۷۹
- نوبت چاپ: اول

این استاندارد آموزشی براساس اعلام نیاز معاونت امور دام - اداره کل تغذیه و مهندسی بهداشت جایگاه دام تهیه و تدوین گردیده است.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۴	۱- مقدمه
۵	۲- تعریف مفاهیم و اصطلاحات
۶	۳- تعریف دوره
۶	۴- مشخصات کلی دوره
۷	۵- هدفهای دوره
۱۰	۶- فرصت‌های شغلی
۱۱	۷- مخاطبین دوره (کارآموزان)
۱۱	۸- مربیان دوره
۱۲	۹- محتوای آموزشی دوره
۱۴	۱۰- فضاهای آموزشی
۱۵	۱۱- شرایط قبولی و اعطاء گواهینامه
۱۶	۱۲- جدول مهارتها و تواناییهای کارآموزان
۱۷	۱۳- جدول محتوای آموزشی و سرفصلها
	ضمیمه
	پرسشنامه‌های نظرخواهی از استاندارد آموزشی
۱	بخش اول: ویژه مربیان آموزشی
۲	بخش دوم: ویژه کارآموزان دوره
۲	بخش سوم: ویژه مجریان آموزشی

مقدمه

برگزاری دوره‌های آموزشی اعم از رسمی و غیررسمی هنگامی کارآمد و اثربخش خواهد بود که از اصول برنامه‌ریزی آموزشی پیروی کرده باشد. بدیهی است این امر موجب می‌گردد تمامی فعالیتهای آموزشی به سوی هدفهای دوره، همسو و متمرکز شوند به این جهت امروزه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت برای دوره‌های آموزشی گوناگون «استانداردهای آموزشی» لازم را تدوین نموده و به کار می‌گیرند.

استانداردهای آموزشی حاوی مزایای فراوانی هستند به ویژه، یکسان سازی کمی و کیفی دوره‌ها در سطح کشور، تحقق بهتر و آسانتر تداوم یادگیری، برنامه‌ریزی منطقی‌تر دوره‌های آتی، میسر ساختن آموزش برنامه‌ریزی شده مادام‌العمر، تنظیم و پیش‌بینی دقیق بودجه و اعتبارات و بالاخره نظم بخشیدن به فعالیتهای آموزشی برنامه‌ریزان برخی از مزایای استانداردهای آموزشی است.

بنابراین، توجه مجریان دوره‌های آموزشی را به این نکته جلب می‌کند که یکی از هدفهای عمده تهیه استاندارد آموزشی حاضر، کمک به سازماندهی منطقی فعالیتهای آنان در جنبه‌های اجرای دوره‌های آموزشی است. از این رو قبل از هرچیز ضروری است که برای هر یک از اجزای دوره‌های آموزشی، اصول و شرایط برگزاری آن را با مراجعه به استاندارد درک نمایند، سپس عملیات اجرایی خود را تنظیم کنند. امتیاز این امر آن است که تمامی زحمات و تلاشهای برگزارکنندگان از نظم لازم برخوردار شده و موفقیت آنان در انجام امور محوله تضمین خواهد شد. بدیهی است چنانچه یک دوره آموزشی چند بار در سال برگزار شود با به کارگیری استاندارد، می‌توان مطمئن شد که اجرای تمام دوره‌ها از نظر کمی و کیفی دارای استاندارد یکسان خواهند بود و عملیات برنامه‌ریزی تمامی دوره‌های بعدی نیز با اطمینان خاطر و بینش بهتری انجام خواهد شد.

مفاهیم و اصطلاحات

تعریف برخی از مفاهیم و اصطلاحات بکارگرفته شده در این استاندارد به شرح ذیل است:
کارآموز در این دوره: به فردی اطلاق می‌گردد که ضمن شناخت اهمیت اقتصادی پرورش گاوداستی مهارت‌های لازم استفاده صحیح از مرتع و تغذیه مرتعی و اصول صحیح تغذیه دستی براساس نیازهای اساسی تغذیه‌ای گاوداستی را فرا گرفته و همچنین قادر باشد اصول پیشگیری از بیماری‌های تغذیه‌ای مهم دام را انجام دهد.

- **محتوای آموزشی:** مجموعه اطلاعات، دانش و مهارت‌هایی است که طی یک دوره آموزشی به مخاطبین (کارآموزان) ارائه می‌شود و هدف برنامه‌ریزان دوره آن است که این مجموعه اطلاعات و مهارت‌ها را کارآموزان بخوبی و بطور صحیح بیاموزند.
حیطه شناختی: عبارتست از یادگیری آن بخش از محتوای آموزشی که عمدتاً جنبه نظری داشته و غالباً مستلزم تلاش و فعالیت‌های ذهنی است که منجر به داشتن اطلاعات فنی کامل از محتوای آموزشی می‌شود.

حیطه مهارتی: عبارتست از قدرت به انجام برآوردن یک کار که به حرکات بدنی مشخص برای انجام یک فعالیت و عملکرد منظم مربوط می‌شود.

ارزشیابی تشخیصی (ارزشیابی ابتدای دوره): این نوع ارزشیابی آموخته‌های قبلی و تجارب کارآموزان را که لازمه یادگیری مطالب جدید است می‌سنجد و با این ارزشیابی مربی به نقطه شروع فعالیت‌های آموزشی پی می‌برد.

ارزشیابی تکوینی (ارزشیابی حین دوره): این نوع ارزشیابی در جریان آموزش (حین اجراء دوره) انجام می‌گیرد.

ارزشیابی نهایی (پایان دوره): در پایان دوره از کارآموزان به شرح ذیل آزمون بعمل خواهد آمد:

- ۱- آزمون کتبی که بمنظور ارزیابی آموخته‌های کارآموزان در طول دوره بعمل می‌آید.
- ۲- آزمون عملی که برای ارزیابی میزان مهارت و توانایی‌های کارآموزان درخصوص محتوای عملی دوره بعمل می‌آید.

تعریف دوره

دوره آموزشی «تغذیه گاو داشتی»: دوره‌ای است که طی آن افراد شرکت کننده مهارت‌ها و اصول صحیح تغذیه گاو داشتی را فرا گرفته و ضمن شناخت نیازهای تغذیه‌ای آن در مراحل مختلف زندگی مهارت‌های لازم تغذیه دستی دام را نیز آموخته و قادر به انجام آن خواهند بود.

مشخصات کلی دوره آموزشی

شرایط شرکت در دوره	علاقتمندی به حرفه پرورش گاو داشتی و گذراندن دوره‌های سیلاژسازی و هیلاژسازی
مشخصات کارآموز	جنسیت: مرد و زن سطح سواد: حداقل پایان دوره ابتدایی برای شاغلین و پایان دوره راهنمایی برای سایر علاقه‌مندان غیر شاغل در این حرفه سن: حداقل ۱۸ سال
مدت دوره	۱۲ روز
کل ساعات دوره	۴۸ [۱۸ ساعت نظری و ۳۰ ساعت عملی] روزانه ۴ ساعت
ظرفیت پذیرش هر دوره	حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۰ نفر
شیوه اجرا	نظری و عملی - روزانه
کادر آموزشی	- یکنفر کارشناس علوم دامی ترجیحاً با تخصص تغذیه گاو جهت تدریس محتوای نظری و عملی در زمینه تغذیه - یکنفر کارشناس دامپزشکی جهت تدریس محتوای نظری و عملی در زمینه بیماریهای تغذیه‌ای گاو
شرایط قبولی کارآموز	- کسب نمره حداقل ۱۴ (میانگین نمرات نظری و عملی) - نداشتن غیبت بیش از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره
کادر اجرایی	- مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان - اداره ترویج شهرستان - مرکز آموزش روستاییان

هدفهای دوره

هدفهای اساسی دوره «تغذیه گاو داشتی» به تفکیک عبارتند از:

۱- هدفهای اختصاصی

تربیت نیروی انسانی ماهر در زمینه مسایل مرتبط با تغذیه گاو داشتی به روش علمی و صنعتی

۲- هدفهای آموزشی

۱- ۲ هدف کلی: هدف کلی این دوره عبارت است از بیان مقدمه و تعریف جیره غذایی، آشنایی با فیزیولوژی گوارش، چگونگی تغذیه دام، تغذیه گوساله شیری، آشنایی با نیازهای غذایی گوساله سه ماهه و شش ماهه، آشنایی با نیاز غذایی تلیسه، آشنایی با نیاز غذایی گاو شیری، آشنایی با نیاز غذایی گاو شیریه و خشک، نیاز غذایی دام نر و آشنایی با بیماریهای تغذیه مهم و شایع منطقه و راههای پیشگیری و درمان اولیه و آشنایی با کامپیوتر و نرم افزارهای تغذیه ای موجود، معرفی مواد غذایی و مصنوعی جدید موجود در بازار و اصول ایمنی و بهداشت کار تغذیه گاو داشتی در گاو داریها در جنبه های شناختی و مهارتی.

۲- ۲ هدفهای جزئی: هدفهای آموزشی جزئی دوره برای ارتقاء سطح دانش و مهارت کارآموزان به شرح زیر است:

- کسب شناخت، مهارت، توانایی و آگاهی در جنبه های:

- جیره نگهداری، رشد، تولید مثل، آبستنی و تولید، تشریح و تکامل دستگاه گوارش، تغذیه مرتعی، روشهای چرای مرتعی و تغذیه دستی مواد مورد تغذیه و زمان مناسب تغذیه.
- آغوز (نحوه خوراندن و اثرات آن) محاسبه مقدار شیر مورد نیاز، نحوه خوراندن صحیح شیر به گوساله و زمان مناسب شیردهی.
- مراقبت های ویژه زمان شیردهی به گوساله.
- روشهای تغذیه گوساله (دستی - طبیعی) نیازهای غذایی گوساله در سنین مختلف.

- تغذیه گوساله بعد از شیرگرفتن، تغذیه گوساله و محاسبه نیاز غذایی با توجه به نوع بهره (شیری-پروری-تخمی)
- تغذیه گوساله با شیر کامل و جانشین شونده
- وارد کردن علوفه در تغذیه گوساله و نحوه محاسبه مقدار علوفه موردنیاز در تغذیه گوساله تا زمان از شیرگیری
- نیاز نگهداری و نیاز رشد گوساله سه الی شش ماهه، مقدار مصرف کنسانتره در تغذیه گوساله و خوراندن صحیح جیره غذایی به گوساله
- نیاز نگهداری، تولید (اوایل شیردهی، اواسط و اواخر شیردهی)، نیاز آبستنی، میزان مصرف کنسانتره گاوهای شیری، انواع روشهای تغذیه (TMR) و غیره و زمانهای مناسب تغذیه گاو شیری.
- نیاز غذایی، نگهداری گاو شیری خشک و دام آبستن، نحوه صحیح تغذیه گاو شیری خشک، مراقبت‌های تغذیه‌ای اواخر آبستنی و حین زایش و پس از آن
- نیاز نگهداری و رشد، نیاز تولید مثل و روش صحیح تغذیه گاو نر تخمی
- شناخت و مهارت در مورد بیماریهای تغذیه‌ای مهم و شایع منطقه و راههای پیشگیری و درمان اولیه
- آگاهی و شناخت نرم‌افزارهای تغذیه‌ای موجود
- شناخت و معرفی مواد غذایی و مصنوعی جدید موجود در بازار
- توانایی رعایت اصول ایمنی و بهداشت کار تغذیه گاو‌داستی
- ۲-۳ هدفهای رفتاری: کارآموزان پس از شرکت فعال در دوره و مطالعه و بحث و بررسی مطالب و سرفصلها به تواناییهای ذیل نایل می‌شوند:
- جیره غذایی شامل جیره نگهداری رشد، تولید مثل و آبستنی تولید را به تفکیک تعریف می‌کنند.
- اجزاء مرتبط با دستگاه گوارش گاو‌داستی را توضیح می‌دهند و در یک سالن تشریح یا

- کشتارگاه با اجزاء و نحوه تکامل دستگاه گوارش به طور عملی و از نزدیک آشنا می‌شوند.
- نحوه تغذیه مرتعی (روشهای چرای مرتعی) و تغذیه دستی (مواد مورد تغذیه و زمان مناسب تغذیه) را شرح می‌دهند.
  - آغوز (نحوه خوراندن و اثرات آن) را مورد بحث قرار می‌دهند و در تغذیه گوساله به طور عملی انجام می‌دهند.
  - مقدار شیر موردنیاز و زمان مناسب برای تغذیه شیر به گوساله را محاسبه می‌کنند و نحوه خوراندن صحیح شیر به گوساله را به تنهایی اجرا می‌کنند.
  - روشهای مراقبت‌های ویژه زمان شیردهی به گوساله را توصیف می‌کنند.
  - نحوه تغذیه گوساله به روشهای دستی و طبیعی را فهرست کرده و با رعایت شرایط لازم اینکار را به تنهایی انجام می‌دهند.
  - نیازهای غذایی گوساله در سنین مختلف را نام می‌برند.
  - فرایند تغذیه گوساله بعد از شیرگرفتنی و نیاز غذایی آن را محاسبه می‌کنند و با توجه به نوع بهره (شیری - پرواری - تخمی) بودن گوساله تغذیه آن را با دقت و به تنهایی انجام می‌دهند.
  - روش تغذیه گوساله با شیر کامل و جانشین شونده را ضمن توضیح با راهنمایی و کمک مربی اجرا می‌کنند.
  - نحوه واردکردن علوفه و تغذیه گوساله و مقدار علوفه موردنیاز در تغذیه گوساله تا زمان از شیرگیری را تشخیص می‌دهند و با راهنمای مربی توانایی و مهارت اینکار را به دست می‌آورند.
  - نیاز نگهداری و رشد مربوط به گوساله سه ماهه و شش ماهه را فهرست می‌کنند.
  - مقدار مصرف کنسانتره در تغذیه گوساله را توضیح می‌دهند.
  - نحوه خوراندن صحیح جیره غذایی به گوساله را عملاً نشان دهند.
  - نیاز مربوط به نگهداری و رشد غذایی تلیسه را تشخیص می‌دهند.

- مقدار مصرف کنسانتره تغذیه تلیسه را رعایت می کنند.
- عملیات مربوط به روش مناسب تغذیه تلیسه را به تنهایی و با دقت انجام می دهند.
- نیاز نگهداری و تولید (اوایل شیردهی - اواسط و اواخر شیردهی) و نیاز آبستنی مواد غذایی مربوط به گاو شیری را تعیین می کنند.
- میزان مصرف کنسانتره گاوهای شیرده، انواع روشهای تغذیه (TMR و غیره) و زمانهای مناسب تغذیه گاو شیرده را مشخص کرده و مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهند و در یک گاوداری پیشرفته عملیات مربوطه را عملاً نشان می دهند.
- نیاز غذایی نگهداری و دام آبستن گاو شیری خشک را مورد بحث و بررسی قرار می دهند.
- نحوه تغذیه گاو شیری خشک، مراقبت های تغذیه ای اواخر آبستنی و حین زایش و پس از آن را مورد بحث قرار داده و عملیات مربوط به آن را با کمک و هدایت مربی اجرا می کنند.
- نیاز نگهداری و رشد و نیاز تولید مثلی غذایی مربوط به دام نر را مشخص می کنند.
- روش صحیح تغذیه گاو نر تخمی را در یک کارگاه عملاً انجام می دهند.
- با بیماریهای تغذیه ای مهم و شایع منطقه و راههای پیشگیری و درمان اولیه آن آشنا می شوند و در یک کلینیک دامپزشکی از نزدیک در جریان اجرای آن قرار می گیرند.
- نرم افزارهای تغذیه ای موجود کامپیوتری را معین می کنند.
- مواد غذایی و مصنوعی جدید موجود در بازار را مورد شناسایی و سپس معرفی می کنند.
- اصول ایمنی و بهداشت مربوط به کار تغذیه گاوداشتی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در هنگام کار اجزاء آن را عملاً رعایت می کنند.

فرصتهای شغلی

کارآموزان پس از گذراندن دوره آموزشی «تغذیه گاو داشتی» قادر خواهند بود که از فرصتهای شغلی زیر استفاده کنند:

- ۱- اشتغال به کار و حرفه پرورش گاوداشتی بطور مستقل و یا مشارکتی با دیگران.
- ۲- بهبود وضع تولید و افزایش سطح درآمد از طریق بهبود و ارتقای سطح کارایی تولید برای شاغلین.

مخاطبین دوره (کارآموزان)

در دوره آموزشی «تغذیه گاوداشتی» کارآموز به کسانی اطلاق می‌گردد که حداقل شرایط ذیل را دارا باشند:

- ۱- علاقه‌مند به حرفه تغذیه و پرورش گاوداشتی باشند.
- ۲- حداقل دارای مدرک پایان دوره ابتدایی برای شاغلین در بخش و پایان دوره راهنمایی برای غیرشاغلین در این حرفه.

۳- سن آنها کمتر از ۱۸ سال نباشد.

● یادآوری (۱): تعداد کارآموزان برای تشکیل و برگزاری هر دوره باید حداقل ۱۵ نفر و حداکثر ۲۰ نفر باشد.

● یادآوری (۲): برای شرکت در این دوره تمامی افراد بومی واجد شرایط منطقه می‌توانند شرکت نمایند اما مروجین امور دام، شاغلین بخش (بویژه کسانی که دوره‌های ترویجی را گذرانده باشند) و فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش رشته مهارتی گاوداری صنعتی و فارغ‌التحصیلان رشته امور دامی از دبیرستانهای فنی و حرفه‌ای جهاد در اولویت قرار دارند.

● یادآوری (۳): در بین متقاضیان غیر شاغل و واجد شرایط اولویت اول با فارغ‌التحصیلان دوره‌های آموزش روستاییان می‌باشد.

مربیان دوره

مربیان دوره آموزشی «تغذیه گاوداشتی» کسانی هستند که:

- در زمینه مدیریت پرورش گاو دارای تجارب کافی باشند (حداقل ۲ سال).

- از عهده تدریس محتوای آموزشی علمی و عملی دوره برآیند.
- تحصیلات آنان حداقل در حد کارشناسی باشد.
- یادآوری ۱: تشخیص صلاحیت علمی مربیان مذکور باید مطابق دستورالعملهای صادر شده از سوی دفتر آموزش روستاییان انجام گیرد.
- یادآوری ۲: در تدریس دوره اولویت با مربیانی است که دوره‌های ویژه تربیت مربی را طی کرده باشند.
- یادآوری ۳: برای تدریس دوره، حداقل استفاده از ۲ مربی به شرح زیر ضروری و الزامی است:
- کارشناس علوم دامی برای تدریس محتوای نظری و عملی مرتبط با مسایل پرورشی دوره.
- کارشناس دامپزشکی برای تدریس محتوای نظری و عملی مرتبط با بهداشت و بیماریها.

محتوای آموزشی دوره:

محتوای آموزشی دوره «تغذیه گاو داشتی»: مجموعاً ۴۸ ساعت است که ۱۸ ساعت آن به آموزش نظری و ۳۰ ساعت به آموزش عملی اختصاص دارد. در این دوره روزانه ۴ ساعت تدریس بعمل می‌آید که مجموعاً ۱۲ روز طول دوره خواهد بود. محتوای آموزشی به تفکیک محتوای نظری، عملی و نیز نظری - عملی (توأم) به شرح زیر است:

۱- محتوای نظری دوره:

محتوای نظری دوره مجموعاً ۹/۵ ساعت از دوره را به خود اختصاص داده است که شامل سرفصلهای زیر می‌باشد:

- جیره نگهداری، رشد، تولید مثل، آبستنی و تولید [نیم ساعت]، تغذیه مرتعی (روشهای چرای مرتعی، تغذیه دستی (مواد مورد تغذیه و زمان مناسب تغذیه) [نیم ساعت]، مراقبت‌های ویژه زمان شیردهی به گوساله [نیم ساعت]، نیاز غذایی گوساله در سنین

مختلف [نیم ساعت].

- نیاز نگهداری و رشد در نیاز غذایی تلیسه [نیم ساعت]، مقدار مصرف کنسانتره در

تغذیه تلیسه [نیم ساعت].

- نیاز تولید (اوایل شیردهی - اواسط و اواخر شیردهی) [نیم ساعت]، نیاز غذایی و

نگهداری و نیاز غذایی دام آبستن [نیم ساعت].

- نیاز نگهداری و رشد و نیاز تولید مثل دام نر [نیم ساعت]، آشنایی با کامپیوتر و

نرم افزارهای تغذیه‌ای موجود [دو ساعت].

- معرفی مواد غذایی و مصنوعی جدید موجود در بازار [دو ساعت].

۲- محتوای عملی دوره

محتوای عملی دوره مجموعاً ۶ ساعت از دوره را به خود اختصاص داده است که شامل

سرفصلهای زیر می‌باشد.

- خوراندن صحیح جیره غذایی به گوساله [دو ساعت]

- روش مناسب تغذیه تلیسه [دو ساعت]

- رعایت اصول ایمنی و بهداشت کار تغذیه گاوداشتی [دو ساعت]

۳- محتوای نظری و عملی (توأم)

محتوای نظری/ عملی دوره مجموعاً ۳۲/۵ ساعت از دوره را به خود اختصاص داده است

که ۸/۵ ساعت آن به صورت نظری و ۲۴ ساعت آن عملی است. سرفصلهای این بخش

می‌بایستی هم بصورت نظری و هم عملی تدریس شوند که سرفصلهای مربوط به شرح ذیل

است:

- تشریح و تکامل دستگاه گوارش گاوداشتی [ن: دو ساعت و ع: چهار ساعت]*

- آغوز (نحوه خوراندن و اثرات آن) [ن: نیم ساعت و ع: نیم ساعت]، محاسبه مقدار شیر

موردنیاز، نحوه خوراندن صحیح شیر به گوساله و زمان شیردهی [ن: نیم ساعت و ع:

*. ن = نظری و ع = عملی

[دو ساعت]

- روشهای تغذیه گوساله (دستی - طبیعی) [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت]، تغذیه گوساله بعد از شیرگرفتن و تغذیه گوساله و محاسبه نیاز غذایی با توجه به نوع بهره (شیری - پرواری - تخمی) [ن: نیم ساعت و ع: یک ساعت]

- تغذیه گوساله با شیر کامل و جانشین شونده [ن: نیم ساعت و ع: نیم ساعت]، وارد کردن علوفه در تغذیه گوساله و نحوه محاسبه مقدار علوفه مورد نیاز و تغذیه گوساله تا زمان از شیرگیری [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت]

- میزان مصرف کنسانتره گاوهای شیرده، انواع روشهای تغذیه (TMR و غیره، زمانهای مناسب تغذیه گاو شیرده [ن: نیم ساعت و ع: چهار ساعت]

- نحوه صحیح تغذیه گاو شیری خشک، مراقبتهای تغذیه‌ای اواخر آبستنی و حین زایش و پس از آن [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت]

- نیاز تولید مثلی و روش صحیح تغذیه گاو نر تخمی [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت]

- آشنایی با بیماریهای تغذیه‌ای مهم و شایع منطقه و راههای پیشگیری و درمان اولیه [ن: دو ساعت و ع: چهار ساعت]

فضای آموزشی

فضای آموزشی (اعم از کلاس، عرصه، کارگاه کار عملی و ...) مورد نیاز این دوره باید از طریق مرکز آموزش روستاییان استان و یا شهرستان تأمین گردد.

چنانچه استانی دارای مرکز آموزش نباشد، می‌بایست از مکانهای مشابه (مطابق دستورالعملهای دفتر آموزش روستاییان) استفاده نماید.

● یادآوری: در هر صورت در زمینه فضای آموزشی دو نکته حائز اهمیت است:

- فضای آموزشی باید با دستورالعملها و آئین‌نامه‌های دفتر آموزش روستاییان مطابقت داشته باشد.

- یکی از عوامل اساسی ارزیابی این دوره آموزشی کیفیت فضاهای آموزشی خواهد بود.

شرایط قبولی

کارآموزانی پذیرفته شده نهایی شناخته می‌شوند که حائز شرایط ذیل باشند:

- ۱- میانگین نمرات درس عملی و نظری وی از ۱۴ کمتر نباشد.
- ۲- غیبت (موجه و غیرموجه) وی از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره بیشتر نباشد.

اعطای گواهینامه

به کارآموزانی که این دوره را با موفقیت بگذرانند توسط مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان گواهینامه مهارت اعطاء خواهد شد.

فهرست مهارت‌ها و توانایی‌های کارآموزان (حیطه مهارتی و شناختی)

ردیف	عنوان	محدوده
۱	شناخت اهمیت و نقش اقتصادی تولیدات گاو و انواع جیره‌های غذایی	۱۷
۲	شناخت آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش گاو	۱۷
۳	آشنایی با تغذیه گاو در مرتع و روشهای چرای مرتعی	۱۷
۴	توانایی انجام تغذیه صحیح گوساله‌های شیری شامل تغذیه آغوز، محاسبه شیر موردنیاز، نحوه محاسبه و وارد کردن علوفه در تغذیه گوساله‌ها	۱۷
۵	شناخت نیازهای تغذیه‌ای گوساله‌های شش ماهه شامل نگهداری و رشد و توانایی انجام تغذیه صحیح گوساله‌ها	۱۷
۶	شناخت نیازهای تغذیه‌ای تلیسه‌ها شامل نیاز نگهداری و رشد و توانایی انجام تغذیه صحیح تلیسه‌ها	۱۷
۷	شناخت نیازهای تغذیه‌ای گاو شیری شامل نیاز نگهداری، رشد و شیردهی و توانایی انجام تغذیه صحیح گاوهای شیری	۱۸
۸	شناخت نیازهای تغذیه‌ای گاوهای خشک شامل نیاز نگهداری و آبستنی و توانایی انجام تغذیه صحیح آنها	۱۸
۹	شناخت نیازهای تغذیه‌ای گاو نر شامل نگهداری، رشد و تولید مثل و توانایی انجام تغذیه صحیح گاو نر	۱۸
۱۰	توانایی پیشگیری و کنترل بیماریهای مهم تغذیه‌ای گاو و شناخت آنها	۱۸
۱۱	آشنا شدن با برخی نرم‌افزارهای کامپیوتری در زمینه تغذیه دام	۱۸
۱۲	آشنا شدن با تعدادی از مواد غذایی مصنوعی جدید مورد استفاده در خوراک دام	۱۸
۱۳	توانایی انجام اصول ایمنی و بهداشت کار پرورش گاو داشتی	۱۸

استاندارد مهارت و آموزش: تغذیه گاو داشتی

رشته: علوم دامی

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تئوری	عملیات کارگاهی	زمان		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
			ساعت	روز	
۱	مقدمه تعریف جیره غذایی جیره غذایی، نگهداری، رشد، تولید مثل، آبستنی و تولید		۰/۵	-	تخته سفید و ماژیک*
۲	آشنایی با فیزیولوژی گوارش تشریح دستگاه گوارش	کار در سالن تشریح یا کشتارگاه مطابق راهنمای آموزش و مشاهده و لمس ارگانها و اجزای آن	۲	۴	فیلم آموزشی، اسلاید ارگانهای گوارشی طبیعی میز تشریح، قیچی و چاقوی جراحی، لباس کار و دستکش ویژه کار
۳	چگونگی تغذیه دام تغذیه مرتعی (روشهای جاری مرتعی) تغذیه دستی (مواد مورد تغذیه و زمان مناسب تغذیه)		۰/۵		
۴	تغذیه گوساله شیری ۴-۱ آغوز (نحوه خوردن و اثرات آن) ۴-۲ محاسبه مقدار شیر مورد نیاز ۴-۳ نحوه خوردن صحیح شیر به گوساله ۴-۴ زمان مناسب شیردهی ۴-۵ مراقبت های ویژه زمان شیردهی به گوساله ۴-۶ روشهای تغذیه گوساله (دستی و طبیعی) ۴-۷ نیازهای غذایی گوساله در سنین مختلف ۴-۸ تغذیه گوساله بعد از شیر گرفتن ۴-۹ تغذیه گوساله و محاسبه نیاز غذایی با توجه به نوع بهره (شیری - پرواری - تخمی) ۴-۱۰ تغذیه گوساله با شیر کامل ۴-۱۱ تغذیه گوساله با شیر جانشین شونده ۴-۱۲ وارد کردن علوفه در تغذیه گوساله ۴-۱۳ نحوه محاسبه مقدار علوفه مورد نیاز در تغذیه گوساله تا زمان از شیرگیری	انجام کار عملی در عرصه (یک واحد دامداری پیشرفته) مطابق راهنمای آموزش و مشاهده انجام و ثبت مشاهدات و تجربیات	۴	۸	لباس کار، چکمه، لوازم و وسایل تغذیه گوساله شیرخوار - دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۵	آشنایی با نیاز غذایی گوساله ۳ الی ۶ ماهه ۵-۱ نیاز نگهداری ۵-۲ نیاز رشد ۵-۳ مقدار مصرف کنسانتره در تغذیه گوساله ۵-۴ خوردن صحیح جیره غذایی به گوساله ها	کار در عرصه مطابق راهنمای آموزش طی بازدید از یک دامداری پیشرفته	۱	۲	لباس کار، چکمه دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۶	آشنایی با نیاز غذایی تلیسه ۶-۱ نیاز نگهداری	کار در عرصه مطابق راهنمای	۱	۲	لباس کار و چکمه دفترچه یادداشت جهت

استاندارد مهارت و آموزش: تغذیه گاو داشتی

رشته: علوم دامی

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تئوری	عملیات کارگاهی		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
		زمان	تعداد	
۶-۲	نیاز رشد			ثبت مشاهدات
۶-۳	مقدار مصرف کنسانتره در تغذیه تلیسه		آموزش طی بازدید از یک دامداری پیشرفته	
۶-۴	روش مناسب تغذیه تلیسه			
۷	آشنایی با نیاز غذایی گاو شیری	۱	کار در عرصه مطابق راهنمای آموزش طی بازدید از یک دامداری پیشرفته	لباس کار و چکمه دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۷-۱	نیاز نگهداری			
۷-۲	نیاز تولید (اوایل شیردهی، اواسط و اواخر شیردهی)			
۷-۳	نیاز آبستنی			
۷-۴	میزان مصرف کنسانتره گاوهای شیرده			
۷-۵	انواع روشهای تغذیه (TMR و غیره)			
۷-۶	زمانهای مناسب تغذیه گاو شیرده			
۸	آشنایی با نیاز غذایی گاو شیری خشک	۱	انجام کار در عرصه مطابق راهنمای آموزش طی بازدید از یک دامداری پیشرفته	لباس کار و چکمه دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۸-۱	نیاز غذایی نگهداری			
۸-۲	نیاز غذایی آبستنی			
۸-۳	نحوه صحیح تغذیه گاو شیری خشک			
۸-۴	مراقبت های تغذیه ای اواخر آبستنی			
۸-۵	مراقبت های تغذیه ای حین زایش و پس از آن			
۹	آشنایی با نیاز غذایی دام نر	۱	انجام کار در عرصه مطابق راهنمای آموزش طی بازدید از یک دامداری پیشرفته	لباس کار و چکمه دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۹-۱	نیاز نگهداری			
۹-۲	نیاز رشد			
۹-۳	نیاز تولید مثلی			
۹-۴	روش صحیح تغذیه گاو نر تخمی			
۱۰	آشنایی با بیماریهای تغذیه ای مهم و شایع منطقه و راههای پیشگیری و درمان اولیه	۲	انجام کار در عرصه مطابق راهنمای آموزش و مشاهده موارد عینی در کلینیک دامپزشکی	فیلم آموزشی، اسلاید لباس کار و چکمه دفترچه یادداشت جهت ثبت مشاهدات
۱۱	آشنایی با کامپیوتر و نرم افزارهای تغذیه ای موجود	۲		برنامه های نرم افزاری مربوطه و چند دستگاه کامپیوتر
۱۲	معرفی مواد غذایی و مصنوعی جدید موجود در بازار	۲		
۱۳	اصول ایمنی و بهداشت کار تغذیه گاو داشتی	۲		وسایل کمک های اولیه
	جمع	۱۸	۳۰	

کد:

ضمیمه

کد:

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش اول: ویژه مربیان آموزشی

مربی گرامی، پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌های یاری نمائید.

مشخصات مربی:

مدرک تحصیلی .....
 عضو جهاد
 غیر عضو جهاد

سابقه تدریس $\frac{\text{داخل جهاد} = \text{سال} \quad \square \quad \text{ماه} \quad \square}{\text{خارج از جهاد} = \text{سال} \quad \square \quad \text{ماه} \quad \square}$ شهرستان محل خدمت: .....

۱- آیا مدت زمان پیش‌بینی شده در استاندارد برای ارائه سرفصلهای درسی مناسب است؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد بنویسید.

.....
.....

۲- آیا شروط پیشنهاد شده در استاندارد جهت شرکت کارآموزان مناسب و مقتضی بود؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد مرقوم فرمایید.

.....
.....

۳- بنظر شما آیا فرصتهای شغلی پیشنهاد شده در استاندارد مناسب است؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد بیان فرمایید.

.....
.....

کد:

۴- بنظر شما آیا موارد و عناوین غیر ضروری در استاندارد (جدول مهارت و آموزشی) ملاحظه می شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است ضمن بیان دلایل، شماره ردیف عناوین مذکور را ذکر نمایید. بله خیر

شماره ردیف	دلایل

۵- بنظر شما آیا در استاندارد واژه و اصطلاح غلط و یا دشوار و غیر مرسوم مشاهده می شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است واژه پیشنهادی را ارائه نمایید. بله خیر

شماره ردیف	واژه یا مفهوم نادرست	واژه یا مفهوم اصلاحی و پیشنهادی

۶- بطور کلی آیا در استاندارد جدول مهارت و آموزشی ضرورت دارد تغییرات (موردی - اساسی) انجام شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است نظر تان را در جدول ذیل بنویسید. بله خیر

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تئوری	کارگاه آموزشی	زمان		وسایل و تجهیزات
			نظری	عملی	

۷- آیا شرایط مربوط به میزان تجربه و تحصیلات مربیان برای تدریس در دوره آموزشی مناسب است؟

در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگر را مرقوم فرمایید. بله خیر

۸- در صورتیکه نظرات و پیشنهاداتی دارید که می تواند ما را در بهبود برنامه های آموزشی کمک و یاری نماید آنرا مرقوم فرمایید.

آدرس: لطفاً پس از پاسخ به سئوالات، پرسشنامه را در اختیار مجری قرار دهید.

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش دوم: ویژه کارآموزان دوره

کارآموز محترم پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌ها یاری نمائید.

مشخصات:

میزان سواد: ..... شغل: .....
شهرستان یا روستای محل زندگی: .....

۱- تا چه حد مطالبی را که در طول این دوره، آموزش داده شد قبلاً می‌دانستید؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

۲- موضوعات و مطالبی که در طول این دوره آموزش داده شد، تا چه اندازه درارتباط با مسائل شغلتان بوده است؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

۳- بنظر شما آیا وسایل و ابزار آموزشی بکارگرفته شده در طول دوره، کافی و مناسب بوده است؟

بله خیر

۴- آیا ساعات مربوط به انجام آموزشهای عملی برای یادگیری شما کافی بوده است؟

بله خیر

۵- آیا در طول این دوره، بازدید علمی داشته‌اید؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ مثبت است، لطفاً بفرمایید این بازدید برای شما تا چه اندازه مفید بود.

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

کد :

۶- اگر جهادسازندگی دوره دیگری را در ارتباط با شغلتان برگزار نماید آیا شما مایل هستید در آن دوره شرکت کنید؟

بله خیر

۷- در صورتیکه پیشنهاد یا انتقادی در مورد اجرای دوره دارید آنرا بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

لطفاً بعد از اینکه سئوالات را پاسخ دادید، پرسشنامه را در اختیار مجری دوره قرار دهید.

کد:

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش سوم: ویژه مجریان آموزشی

مجری محترم پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌های یاری نمائید.

مشخصات مجری:

مدرک تحصیلی: ..... رشته تحصیلی: .....

مسئولیت: ..... شهرستان محل خدمت: .....

۱ - بنظر شما میزان استقبال روستاییان، بهره‌برداران و تولیدکنندگان جهت ثبت نام در این دوره تا چه حد است؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

در هر صورت دلایل آنرا مرقوم فرمایید.

.....
.....

۲ - بنظر شما آیا شرایط شرکت در دوره و مشخصات کارآموزان در استاندارد مناسب است؟

خیر بله

در صورتیکه پاسخ منفی است مواردی که باید اضافه و یا حذف شود، بنویسید.

.....
.....

کد:

۳- بنظر شما آیا وسایل و تجهیزات آموزشی پیش‌بینی شده در استاندارد قابل دسترسی بوده است؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ منفی است مواردی که باید مورد توجه برنامه‌ریزان آموزشی قرار گیرد را ذکر نمایید.

.....
.....

۴- بنظر شما آیا مشخصات کادر آموزشی (مربیان) پیش‌بینی شده در استاندارد مناسب است؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ منفی است دلایل آنرا بیان نمایید.

.....
.....

۵- لطفاً بفرمایید برای اجرای این دوره با چه مشکلاتی مواجه بودید؟

.....
.....
.....
.....

۶- چنانچه پیشنهاد یا انتقادی در مورد هر یک از عناوین مندرج در استاندارد دارید مرقوم نمایید.

.....
.....
.....
.....
.....

لطفاً بعد از تکمیل پرسشنامه آنرا به مدیریت ترویج و مشارکت مردمی (اداره آموزش روستاییان)

عودت فرمایید.